

S. XVIII

1700⁽¹⁸⁾

DE PRIMA
ACADEMIÆ
VALENTINÆ
GLORIA
ORATIO

HABITA
IN EADEM ACADEMIA

A P. THOMASERRANO
Soc. Jesu.

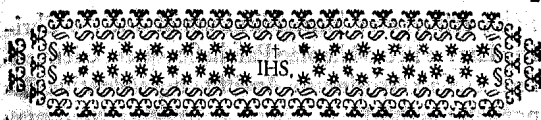
XV. KAL. NOV. M.DCC.XLVII.

VALENTIÆ:
Ex Officina Josephi Stephani Dolz,
S. Inquis. Typogr.

LECTORI.

A Mice Lector: In tot, ac tantis celeberrima Academia laudibus, quæ illius sit prima, ac præcipua, quæ propria, & characteristica velle decernere, periculose plenum opus alicui. Dicam tamen liberè: vel ea, quam hic represento, talis est, vel omnino nulla. Gloriatur quidem Valentina Acadèmia, quasi Sapientiam suam omnem à MARIA Sapientia Matre hausserit, & jure gloriatur. Magna quidem hæc laus; fateor, sed nihil ad nostram: nisi si quis Valentina Acadèmia gloriosius existimet, esse hanc in ære Beatissima Virginis, quam ipsam Beatissimam Virginem in ære suo habere. Sed ne multis te morer, Lector, rem totam arbitrio tuo, ac iudicio, permitto. Illam ex merito sui, non ex oratione mea aestimes velim. Nam mecum præclarè actum arbitrer, si quantum de meâ laude detrahatur, tantum Virgineæ Conceptioni, tantum Valentina Acadèmia gloriæ accesserit. VALE.

CUM singularibus vestris in me unum meritis satisfacere de meo non possem, de vestro satisfacere decrevi; atque ita satisfacere, ut multò plus etiam quàm acceperim, videar vobis reddidisse. Nec vereor, ne quis dictum id à me arrogantius existimet, quàm verius, cum dicturus sim hodiernâ die de primâ Academiæ Valentiniæ gloriâ, de eâ, inquam, gloriâ, quam defendendâ, orandâ, & ad summum honoris apicem efferendâ Beatissimæ Virginis, Deique Genitricis MARIÆ Immaculatâ Conceptione, adepta est. Magnum sanè argumentum, ingens, divinum! Res quidem unius momenti, sed summi. Illud vos moneo, ornatam à me Orationem hodiernâ die ut ne exigatis. Difficile enim erat res valde dispersas, ac tantum non projectas colligere; collectas verò, sic disponere, ut unam in formam coalescerent, difficillimum. Quod si ad hæc orandi labor accederet, mihi quidem impossibile videbatur.

Sed ut inde initium ducat Oratio nostra, unde Academiæ vestræ exordium ducitur, paulò altius

nobis erit repetendum. Nimirum ab inclyto Christi Martyre Petro Nicolao Paschasio, quem Giennensis Ecclesia clarissimum Antistitem, Valentina Canonicum perillustrem, Sacer, ac Militaris Mercenariorum Ordo filium longè charissimum, hæc autem Academia Parentem optimum, nec sine magno providentis Dei consilio agnoscit. Quid ita, dicit fortasse aliquis? quia talis fuit, ac tantus Virgineæ gratiæ propugnator, (1) ut missis è Cælo floribus meruerit aliquando coronari. Quam ego Sanctissimi Antistitis gloriam pluribus verbis persequer, nisi illam hîc ante oculos vivis expressam coloribus haberetis. Is igitur Præsul amplissimus ubi primum ex pueris excessit, Parisios studiorum causâ profectus est, ibi dignum tanto ingenio theatrum nactus, litteris diligenter incubuit, brevique in talem, tantumque Virum evasit, ut cum maximè tum Valentini Lutetiæ florent, Valentini nominis gloriam unus sustinere videretur. Quid multa? Ingenti omnium plausu (2) Parisiensis Doctoris laureâ donatus, & Antecessoris munus adeptus, (3) amœnioribus litteris Parisinam Juventutem excoluit, & celeberrimæ tum temporis Academiæ magno ornamento fuit. Valentiam reversus, (4) & inter Canoni-

(1) M. Columbus in *Comp. Vita*, edit. 1673. pag. 20. col. 2.
 (2) Balth. de Sapena, & alii. (3) Petrus à S. Cœcil. & Joan. à Præsent. in *ejus Vit.* (4) Chrysostronus Turrianus *citatus in Sum. Canoniz. fol. 55.*

cos perillustri Ecclesiæ coöptatis, erudiendæ in Sacris Disciplinis Juventuti animum adjecit. Paucos ille Adolescentes, ut sibi tum videbatur informabat, at ut postea eventus docuit, vestræ clarissimæ Academiæ fundamenta jam ponebat; (5) ab illâ enim Scholâ vestra hæc manavit: ut non mirer, si suum adversus Virgineam Conceptionem animum ibi Valentina Academia testari primùm voluerit, ubi ipsa primùm concepta est. Rem à principio audietis.

Nondum satis deferbuerant pugnæ, quas Virgineæ Conceptionis causa in animis piorum excitaverat; cum Orator, nescio quis, parum certè in Virginem officiosus, cum eodem in templo verba faceret, (6) ausus est purissimo instanti labem aspergere, primamque MARIE gratiam, id est, primam Valentini Academiæ gloriam inanem jactare, ac verbis elevare. Num quidquam de Virgineo splendore illius Oratione detractum? Prorsus nihil. Citius dixerim, nullam unquam Orationem MARIE gloriosorem fuisse: nam (liceat verum dicere) parum affuit, quin religiosissimus Populus frigidum Oratorem è sacro suggestu exigeret; Civitas certè ab se ejecit, ut qui in eadem secum non foret sententiâ, eadem in Urbe ne esset; & qui communem Matrem à communi exilii lege noluisset eximere,

A 3

ip-

(5) *Ex Monum. Academ. Val. cap. 1.* (6) Balth. Porrennius *tract. de purâ Concep. cap. 28.*

4
ipse exularet. Hæc Populi, hæc Civitatis pietas in
MARIAM fuit, qualis Academia vestra? (7) Advoca-
vit eodem scilicet, magnæque omnium Ordini
num frequentia, ac plausu primum, ac triumphale
Virginæ vitæ momentum, superiori Oratione
tentatum, sese pro viribus defensionem jurejurando
confirmavit. Laudo pulcherrimum facinus; sese ad
Virginæ defensionem gratiæ jurejurando obstrin-
gebat Sapientissima Academia, & ipsum jusjuran-
dum, si verè ratiocinari volumus, non minima erat
defensio. (8) Itaque eo usus Eximius Doctor Fran-
ciscus Suarez ad eandem MARIÆ gratiam compro-
bandam; quod fieri non potuit sine magnâ Acade-
miæ Valentinae gloriâ. Audite, audite, Viri Orna-
tissimi: quam Majores vestri de Immaculatâ MA-
RIÆ Conceptione sententiam, quia veram credi-
dissent, juraverunt, eam Vir Eximius, quia Ma-
jores vestri juravissent, veram credidit. Tanti Ma-
jorum vestrorum apud talem Virum erat auctori-
tas; quanti apud vos auctoritas talis Viri esse de-
beat, ipsi pro vestra Sapientia statueris.

Satis Valentina Academia, vel hoc uno facto,
suam observantiam erga MARIAM ostenderat, sa-
tis quid de illius triumphali Conceptione sentiret
declaverat; sed adhuc animis tantum hominum
Virginæ gratiam demonstrasse videbatur: deerat,

ut

(7) Ex Monum. Academiae Val. (8) Tom. 2. in 3. p. q. 27. art.
1. § 2. disp. 3. sect. 5.

5
aut eandem oculis subjeceret: at subicere aliorum
oculis non poterat, quam ipsa suis non vidisset. Vi-
dit, subjecit. Nolo vos esse suspensos. (9) Ipsa, ipsa
Beatissima Virgo, quam Valentina Academia sine
labe ulla conceptam juravisset, Venerabili Viro Mar-
tino Alberro non solum vestrae Academiae, sed no-
stræ etiam Societatis Ornamento singulari sese præ-
buit intuendam, & quem jam aliàs ore suo filium
appellavisset, materno jure adegit, volentem illum
quidem, se ut diligenter inspiceret, & liquidis co-
loribus ponendam curaret. Nec mora: vocat Vir
Sanctissimus Pictorem ea tempestate celeberrimum,
Jumes vulgò appellant: tam præcisus, tam perspi-
cuis exponit verbis, quam sibi vellet imaginem in-
formari, ut non illius menti, sed linguæ à Virgine
impressam ideam sui diceret. Aggressus est semel
optimus Pictor mirabile opus, sed ut non infelici-
ter cessit conatus, sic neque propositæ facis ideæ
respondit. At cujus exemplar nulli maculæ prox-
imum fuisset, ab ejus typo labem omnem esse re-
motissimam oportebat. Expiato igitur per Sacram
Confessionem animo, deterisitque conscientia macu-
lis, rursus tabulam coloribus illinere, penicillum
sumere, lineamenta ducere, divinum exemplar imi-
tari. Quid tum inde? Adeo totam perfectionem se-
cundis curis assequutus est, ut non ab homine ex-

A 4

pref-

(9) Hist. M. S. Domus Professa Valent. Soc. Jesu. Cent. 1. Præp.
4. cap. 5.

pressa similitudo, sed ut ipsa Beatissima Virginis forma sese in tabulam infudisse, eique penitus inhæsisse videretur. (10) Inerat in ore species humanâ augustior, expansa, sibi que hærentes ad pectus manus, pedes Lunæ insisterant, tota vestis vel niveum colorem, vel cœlestem referebat, à dextro latere Aternus Pater, à sinistro Filius coronam capiti imponebant, Spiritus Sanctus in speciem columbæ totam desuper obumbrabat. Rem præclaram sanè, & mirum in modum illustrem. Nec dubito, quin vobis gratissimum accideret, si aliquid de Venerabilis Viri laudibus dicerem, cui tantum honorem acceptum referat Academia Valentina. Non faciam, Viri Ornatissimi, non faciam, ne si nostra ipse prædicaverò, jure reprehendar. Quare non dicam, (11) Venerabilem Virum prophetico spiritu correptum, atque afflatum, divinitus multa sanè illustria, in quibus & Atam Christi, Carthusianæ Familiæ religiosissimam, ac Virgineæ Conceptioni sacram Domum prædixisse; sanitatum gratiâ præditum, desperatam salutem plurimis reddidisse; Orationis dono ornatum, Deum nusquam ferè præsentem non habuisse; Sanctorum colloquiis, qui sibi identidem visibili specie apparerent, usum familiarissimè; de die sui felicissimi obitus multò ante à Virgine præmonitum, ex hac mortali vitâ discessisse;

(10) Talis describitur in eadem Hist. M.S. domûs Professæ, & talis colitur in templo ejusdem domûs. (11) *Ex eadem Hist.*

se; alia Cæli Charismata, quæ multis etiam Sanctissimis Viris fuissent satis, vix uni satis fuisse. Hęc, inquam, omnia facillè patiar latere; id unum dicam, quod in monumentis Academiae vestræ legere potuistis: nullum potuisse à Deo tam singulare, tam insolitum beneficium in Venerabilem Virum conferri, quin incredibilis illius, ac divina virtus credibile effectura esset, atque ita credibile, ut ab iis etiam hominibus, qui ab incredulitate laudari volunt, facillè crederetur.

Quiescere posse videbatur Valentina Academia, postquam Virgineæ gratiæ splendorem aded illustrasset. Num fecit? Nihil minùs: imò verò officio se responsuram non putavit, nisi, cum veram Immaculatæ Conceptionis effigiem orbi ostendisset, debitum eidem cultum procuraret. (12) Colebatur jam antea quidem divinisimum mysterium, at inerat in ipso cultu obscuritas quædam, cum alii Sanctissimam Virginem eam ob rem coli debere contendere, non quo communem ab ejus conceptione maculam avertisset Deus, sed quod illam expellere statim ab ingressu voluisset; alii verò secus, ac verè existimarent. Qui nodus tantus erat, ac tam difficilis, ut frustra ab alio, quam ab Alexandro, non magno illo Rege, sed Summo Pontifice dis-

sol-

(12) De hoc cultu, & de tergiversantium subtilitatibus eruditè, more suo Theoph. Raynaudus in *Diptych. Marian.* pag. 135. & 36. edit. Lugdun. ann. 1665.

solvi posse crederetur. (13) Itaque Philippus eo nomine quartus, Hispaniarum Rex Catholicus dignam Hispano Rege causam ratus, eam apud Summum Pontificem Alexandrum Septimum agere decrevit. Statim de Legato Romam mittendo serid cogitatum; sed cum (14) tres deinceps ad hanc Provinciam delecti essent, alius aliâ de causâ legationem obire non potuit, donec sic ventum est ad Venerabilem Virum Crispinum Borgiam, ut non ab Hispano Rege Philippo, sed ab ipsa Deigenitrice MARIA delectus esse satis appareret. Et quidem sive generis nobilitatem, sive ingenii præstantiam, & doctrinæ, sive morum probitatem spectasses, is erat Crispinus, qui (15) anno ætatis suæ vigesimo secundo Præpositus Valentinus renuntiatus esset, trigesimo autem primò ad Episcopales Infulas expetitus, paulò post duarum deinceps Ecclesiarum Antistes factus. Jam ejusdem Charitatem sic laudavit Scriptor vester non modo pius, verum etiam ornatus, & gravis, ut quod olim Gregorius Romæ, Carolus Borromæus Mediolano, alique Sanctissimi Viri aliis urbibus fuissent, id Crispinum Valentini fuisse, non fuerit veritus affirmare. Hic talis Vir, ac tantus Romam Legatus à Summo Re-

(13) Th. à Resurrect. in *Vita V. Crisp.* (14) Fuerunt hi tres Legati Petrus Urbina Franciscanus, Archiep. Val. Antonius Calderon Arch. Granatensis, Franciscus Guerra, & ipse Franciscanus, Episc. Plasent. (15) *Ex Monum. Acad. Val.*

ge ad Summum Pontificem missus, Virginei cultus causam sic egit, non dico ut brevi obtinuerit, sed ut qui olim in Academiâ Valentinâ Alumnus, Doctor, Antecessor fuisset. Multa hîc consultus prætereo; unum est, quod non possum præterire: Summum ipsum Pontificem Alexandrum hominis magnitudinem admiratum, (16) plenas honoris, atque officii litteras ad Philippum Regem dedisse; quibus litteris de tanto Viro, tamque insigni Legato gratularetur, & meritò, nam erat dignissimus Crispinus, cujus laudes scriberent Romani Pontifices, legerent Hispani Reges.

Vix dum Orbis Catholicus præclarum hoc factum, & cum ad MARLÆ gloriam, tum ad Valentinæ Academiæ splendorem illustre, satis celebraverat, cum Majores vestri aliud illustrius animo agitabant: (17) novo scilicet sacramento Virgini se obstringere; quod & brevi fecerunt. Quid jurarunt scilicet? Non solum sibi MARLÆ Conceptionem sine labe ullâ, vel maculâ defendendam, sed ab ipsa vitæ exordio immaculatam, sic ut non prius ipsa in vitam, quam in ipsam gratia ingressa esset; nec solum gratiâ fuisse plenam, qualem Dei Nuntius aliquando salutavit, sed ita plenam, ut simul à culpâ vacua semper extitisset, qui sermo durus aliquibus videbatur.

Sed

(16) Joan. Bapt. de Balda in *Fest. Val. Concept. initio.* (17) *Ex Monum. Academ. Val.*

Sed quid ego aures vestras verbis obtundo, cum rem ipsam possitis oculis intueri? En illam illam aureis incisam notis Inscriptionem, en aureum Academiae Valentinae jusjurandum, en auream Majorum vestrorum adversus MARIAM pietatem:

VALENTINA UNIVERSITAS JURAVIT, QUATE-
NUS PER SANCTAM SEDEM APOSTOLICAM LI-
CEBIT, TENERE, TUBERI, DEFENDERE, PRÆ-
DICARE, ATQUE DOCERE BEATISSIMAM VIR-
GINEM DEIGENITRICEM MARIAM, PRÆVE-
NIENTE SPIRITUS SANCTI GRATIA, ABSQUE
ULLA PECCATI ORIGINALIS LABE FUISSE CON-
CEPTAM, ET AB IPSA PRÆSERVATAM IMMU-
NEM IN PRIMO INSTANTI ANIMATIONIS, AT-
QUE IN HOC SENSU FESTUM IMMACULATÆ
CONCEPTIONIS EJUS AB ECCLESIA SO-
LEMNI RITU COLI, ET CE-
LEBRARI.

VII. KALENDAS FEBRUARII ANNO M.DC.LXIII.

Porro una hæc Inscriptio singularem vestræ Aca-
demiae, ac primam gloriam satis ostendit, nihil
in eâ nisi religiosum, sapiens, gravissimum. Neque
quod illam Majores vestri MARIÆ pedibus suppo-
sitam esse voluerunt, factum putetis, nisi sapien-
tissimè. Ego quidem sic interpretor: quæ, ne com-
muni hominum lapsu caderet, incarnata Dei Sa-
pientiâ sustentata esset, ipsam, ne hominum opi-
nionem cecidisse videretur, Valentinae Academiae Sa-
pien-

pietia debuisse sustentari. Hic ego finem dicendi
facerem, nisi aliud ex alio mihi occurreret. Dicam
quod res est: Jam inde à principio Orationis meæ
præclaram hanc Inscriptionem ad extremum refer-
vare decreveram, eo videlicet consilio, ut cum
multa à me dicta essent toto Orationis corpore, quæ
vestræ expectationi minus responderent, ea tamen
omnia propter illustrem finem mihi condonaretis.
Nunc autem multò secus accidit, cum illa ipsa In-
scriptio, progrediendi mihi afferat necessitatem. Ita
est planè, Viri Ornatissimi, nam ipsa mihi aliam,
sui quidem valdè dissimilem, revocat in memoriam,
quam omittere sine magno scelere non possum.

Vix duo abierant anni, postquam hanc Inscrip-
tionem Majores vestri posuerunt, (18) cum Setabi
nostri Regni Urbe nobili aliam planè sædam pro-
foribus templi maximi inscripsit nescio quis, &
quidem quantum conjecturâ assequi possum, non
adeò ille hanc ut Virgini gloriam detraheret, quam
ut vestram Inscriptioem verè auream irrideret. In-
dignum facinus! Sed nihil inde aut in Virgineam
Conceptionem maculæ, aut in Valentinae Aca-
demiam infamiae redundabit. Adeste æquo animo,
nam erit operæ pretium attendere. Fixa est impu-
dentissima contumelia in antedieum assumptæ ad
Cælum Deiparæ, quo die eo in templo dicturus
es-

(18) Petrus Nuñez Bosch. in *Relat. ann. 1665.*

esset ad populum summus Orator, ac Præpositus vester Bonaventura Gueraus, qui in hæc aurea verba haud ita pridem juraverat. Rei fœditatem detestatus Orator, exponenda sibi sumpsit divina Cœlestis Sponsi verba: *Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias*. Quibus ille verbis, ut erat vir in explanandis divinis libris versatissimus, sic impudentiam contumeliæ refutabat, ut Virgineam Conceptionem sine labe ullâ purissimam, liliique simillimam piis quidem mentibus (19) demonstraret. Paucis diebus, quàm hæc gesta sunt, cum non longè ab eâ orbe Orator vester commoraretur apud suos, animi causâ, unâ cum amicis, ut fit, deambulatum exierat; inter deambulandum verò, cum alia, atque alia inter se fererent, ad illa superioris Orationis verba adductus est sermo: interea cum ad fontem rubrum pervenissent, liliū miræ venustatis loco sanè inculto, & horrido conspiciunt; ac primum quidem rei novitate mirari, tum diligentius inspicere, ac divinum aliquid suspicari, denique ab humo eductum, oculis propiùs admovere: nec piam hominum curiositatem Deipara frustrata est. Dum hærentem radici corticem detrahunt, dum molliores pelliculas extundunt, in penitissimo bulbi corculo venustissimam Virginis formam, qualis in

(19) Hæc per augustissimam Oratoriam: nam de vi allati textus, & similitum solidissimè Rayn. in *Diptych. Marian.* pag. 137.
 38.

purissimâ suâ Conceptione fingi consuevit, invenerunt. Ineptus sim, si dicam insolitum gaudium hominum animos implevisse; si verò idem illud verbis includere, atque oratione velim explicare, multò etiam ineptior. Ipsi vobiscum cogitate. Ubi rei fama Oppidum pervagata est, ut est gens in MARIAM religiosissima, advolant plerique omnes, si quod ejusmodi liliū fortè reperiant; nec spes illos planè fefellit: alterum, ac tertium inventum. Quæ res cum tabulis publicis consignata est, tum erecto ibi Virgineæ Conceptioni, quod etiam num exstat, Sacello confirmata. Sic non modò nullum neque in MARIÆ Conceptionem, neque in vestram Academiam dedecus, sed summum etiam decus à fœdâ illâ Inscriptione manavit.

Quid reliquum est, Viri Ornatissimi, vel ad Virgineæ Conceptionis, vel ad Academiam vestræ gloriam, nisi ut quemadmodum ipsa Beatissima Virgo primum quidem per invictum Christi Martyrem Petrum Paschasium, tum verò per Venerabilem nostræ Societatis Virum Martinum Alberrum, ac denique per sapientissimum Præpositum vestrum Bonaventuram Gueraum suam gratiam Valentina Academia declaravit, sic eadem, vel certè qui eam servavit immunem, Deus Optimus Maximus per Summum Pontificem Benedictum decimum quartum toti Ecclesiæ declaret. Atqui id ipsum, ne

ul-

ullum à vobis Officium Beatissima Virgo desideret, jam olim Valentina Academia, missis Romam litteris, postulavit. Nunc quod restat, ne frustra postulasse videatur, Beatissimæ Virgini, cujus maximè interest, curæ erit.

Vos autem, Adolescentes optimi, quorum causâ præcipuè hunc laborem suscepi, videte, obsecro, ut primam hanc Valentinae Academiae gloriam præ oculis semper habeatis. Nihil in vestris studiis, ac laboribus, nisi MARIÆ gratiam cogitetis, hanc vobis Majores vestri illustrandam reliquerunt; quantum de MARIÆ gratiâ, tantum de vestrâ gloriâ detrahitur; nolite, nolite, charissima mihi pignora, rerum umbras sectari, insanientem Sapientiam colere, palpabiles tenebras lucis splendoribus anteferre; quin seriis disciplinis seriò incumbite; ac tum fore vos dignos credite hâc florentissimâ Academiâ, si eam Sapientiam adepti demum eritis, vel quæ aureis litteris ad Virgineos pedes merebit inscribi; vel certè ab eâdem Virgine, aut missis è Cœlo floribus, aut procreatis è terrâ liliis confirmari.

DIXI.

*Vt. D. Demetrius Lores,
Canon. & Univ. Val. Rect.*